

รู้ไม่แจ้ง

พระอาจารย์สงบ มนสฺสฺสโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๗
ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : เรื่อง “รู้-ความนึกคิด-ปรุงแต่ง”

กราบนมัสการหลวงพ่อกี่เคารพอย่างสูง กระผมก็พอจะเข้าใจเล็กน้อย แต่ไม่ลึกซึ้ง แต่ความรู้เล็กน้อยนั้นก็ลึกซึ้งเฉพาะของมันอยู่ในครีบ

หลวงพ่อกับ วันนี้อยู่ไม่ชอบรบกวนหลวงพ่อกับ ขอบพระคุณ ขอให้หลวงพ่อดีสุขภาพแข็งแรง

ตอบ : ไม่มีคำถาม เพียงแต่บอกว่า “กระผมเข้าใจเล็กน้อย แต่ยังไม่ลึกซึ้ง แต่ความรู้เล็กน้อยนั้นก็ลึกซึ้งเฉพาะของมัน”

อันนี้ถูกต้อง ถูกต้องเพราะว่า เวลาเราประพฤติปฏิบัติ เราไม่รู้สิ่งใดเลย เพราะว่าเราปฏิบัติโดยทางวิทยาศาสตร์ โดยทางโลก โดยข้อเท็จจริง ทุกคนก็บอกว่า ปัญญาคือความคิดความรู้ของเรา ปฏิภาณไหวพริบทุกอย่างเป็นปัญญาทั้งหมด เป็นความเข้าใจของเรา

ทีนี้ถ้าเป็นความเข้าใจของเรา เราศึกษากัน เวลาศึกษาเขาศึกษาทางปริยัติกันได้ เปรียญ ๓ เปรียญ ๗ เปรียญ ๙ เวลาเขาจบเปรียญแล้ว เรียนสิ้นสุด เขาก็มีความรู้ ความรู้ของเขาจะรู้สูงรู้ต่ำ

เราได้ยินมา เวลาพวกทางวิชาการเขาบอกว่า “มหาบั๊กก็แค่ ๓ ประโยค จะรู้อะไรมากมายนัก”

เห็นไหม เขาวัดความรู้กันด้วยความรู้ทางการศึกษา วัดความรู้กันทางโลก ฉะนั้น สิ่งที่ว่า เป็นความรู้ จะ ๑ ประโยค ๒ หรือประโยค ๓ ประโยค ๗ ประโยค ๙ ประโยคก็แล้วแต่ มันเป็นความรู้ เป็นโลกีย์ปัญญา ความรู้มันยังเป็นสุดมยปัญญา เป็น

โลกียปัญญา คือการศึกษา ฉะนั้น สุตมยปัญญา สุตมยปัญญาคือการศึกษาเล่าเรียน ถ้ามั่นภาวนาไป หรือคนที่นักวิทยาศาสตร์เขาจินตนาการไป อันนี้เป็นจินตมยปัญญา มันจะมีภาวนามยปัญญาอีกไง ฉะนั้น สิ่งที่เป็นภาวนามยปัญญานะ

เราได้ยินเขวากันอย่างนั้นจริงๆ เวลาหลวงตาท่าน ๓ ประโยค ท่านเป็นมหา ๓ ประโยค ก็เข้าใจ เพราะท่านตั้งเป้าไว้ว่าเรียนแค่มหาเพื่อจะให้แปลบาลีได้ เพื่อความเข้าใจ เพื่อทำทะเลาะไปรุ่งในธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลามาประพฤติปฏิบัติแล้วมันจะได้ไม่พะวงหน้าพะวงหลัง

แต่เวลามาประพฤติปฏิบัติจริงๆ กลับพะวงหน้าพะวงหลัง เพราะเวลาไปหา หลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นบอกว่า “มหา มหาเรียนมาจนเป็นมหา ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสุดยอด เกิดใส่ศีรษะ”

คำว่า “เกิดใส่ศีรษะไว้” เราไม่ได้ปฏิเสธ เราไม่ได้ปฏิเสธ เราไม่ต้องการ เราไม่ใช่เราไม่รับสิ่งนั้น มันเป็นสุตมยปัญญา

ท่านบอกว่า สิ่งที่คุณมาเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ให้เกิดใส่ศีรษะไว้ เช็ดชูไว้ เช็ดชูไว้เพราะเป็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นสิ่งที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าค้นคว้ามา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้มาได้ตามความเป็นจริง แล้วเอาใส่ลิ้นชักไว้ แล้วลั่นกุญแจมันไว้ด้วย อย่าให้มันออกมา แล้วเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา

การศึกษาใดๆ ความรู้ ความรู้เล็กน้อย ความรู้จะมากขนาดไหน เขาบอกว่า “แหม! แค่มหา ๓ ประโยค จะรู้อะไรมากมายขนาดนั้น ผู้ที่มีประโยคมากกว่า ๗ ประโยค ๙ ประโยค เขามีความรู้มากกว่า เขาจะแตกฉานมากกว่า”

เขาให้เอาใส่ลิ้นชักไว้ แล้วประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริง มันเกิดภาวนามยปัญญา ปัญญาอย่างนี้ไม่มีใครถ่ายทอด ใครสืบทอดใคร ใครจะชักจูงใคร เป็นไปไม่ได้ มันจะเกิดขึ้นเองเป็นปัจเจกตั้ง เป็นปัจเจกตั้งจำเพาะตน มันเป็นปัญญาจำเพาะ จำเพาะ

กับดวงใจดวงนั้น จำเพาะกับในดวงใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จำเพาะในใจของครูบาอาจารย์ที่สำเร็จ จำเพาะ ๆ

แต่ผู้ที่รู้จริง ความจำเพาะนั้น อย่างเช่นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเผยแผ่ธรรม แต่พระปัจเจกพุทธเจ้าก็จำเพาะ จำเพาะพระปัจเจกพุทธเจ้า

แล้วบอกพระปัจเจกพุทธเจ้าสั่งสอนไม่ได้ ๆ

ทำไมความรู้จำเพาะตนทำไมจะสั่งสอนไม่ได้ มันก็สั่งสอนด้วยความรู้จริงอันนั้นนะ แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเผยแผ่ธรรม วางธรรมและวินัยนี้ได้ คือทางวิชาการ อย่างเช่นพระไตรปิฎก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการมาจดจำกันมา แล้วมาจารึกจารมาเป็นทีหลัง นี่ความรู้ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ความรู้ของพระปัจเจกพุทธเจ้า ความรู้ของพระอรหันต์ มันรู้จำเพาะ จำเพาะตนแล้วถ่ายทอดได้ ๆ

เพราะว่าถ้าถ่ายทอดไม่ได้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำไมถ่ายทอดพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการชักนำมาทั้งนั้นนะ

คำว่า “ถ่ายทอด” กับความรู้จำเพาะตน ถ่ายทอดแล้วเขาปฏิบัติรู้ ถ่ายทอดแล้วเขาพยายามค้นคว้า แล้วเขารู้จำเพาะของเขา ถ้ารู้จำเพาะของเขา นี่ความรู้จำเพาะตน ๆ

ฉะนั้น เวลาหลวงตาท่านไปหาหลวงปู่มัน “มหา มหาเรียนมา ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐนัก”

เราพูดอย่างนี้ แล้วนักปฏิบัติหรือทางวิชาการเขาจะบอกว่ากรรมฐานไม่เคารพบูชาธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่เวลาหลวงปู่มันท่านบอกให้เทิดใส่ศีรษะไว้

คำว่า “เทิดใส่ศีรษะไว้” เราเคารพบูชาใช่ไหม เทิดใส่ศีรษะ ศีรษะเหนือสูงสุด แล้วเก็บใส่ลิ้นชักไว้ แล้วลั่นกุญแจมันไว้ เพราะคนไม่

ปฏิบัติจะไม่เข้าใจ แต่คนปฏิบัตินะ ถ้าไม่ลั่นกุญแจมันไว้ เราไปเห็นสิ่งใด
เรามีข้อมูล ไอ้ข้อมูลนั้นมันจะยุ่งเหยิง มันเป็นสัญญา มันจะทำให้เราติด
ข้อง ไอ้ข้อมูลที่เรารู้ ถ้าเรารู้อะไรแล้วมันอยากพูด อยากคุย อยากอวด
อยากไปหมด เพราะเรารู้ ฉันทู้ๆ คนอื่นไม่รู้ ฉันทู้ๆ ฉันทมีความรู้

ให้ใส่กุญแจมันไว้ก่อน ลั่นกุญแจไว้ ใส่ลั่นชักลั่นกุญแจไว้ แล้วปฏิบัติให้รู้จริง ถ้า
รู้จริงขึ้นมาแล้ว ความรู้จำอันนั้นนะ ความรู้ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากับ
ความรู้จริงของเราอันเดียวกัน อันเดียวกัน มันสิ่งเดียวกัน เพราะว่าหลงปุ้มกับครู
บาอาจารย์ท่านบอกว่า แม้แต่นั่งอยู่หน้าพระพักตร์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ
เจ้าก็ไม่ถาม ถ้าถามแสดงว่าเราสงสัย

แม้แต่หนึ่งอยู่นะ แล้วถ้านั่งอยู่หน้าพระพักตร์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัม
พุทธเจ้า แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะรู้ใหม่ว่าองค์นั้นเป็นพระอรหันต์

รู้ เพราะในสมัยพุทธกาลมีพระอรหันต์ที่หลงผิด ประกาศตนว่าเป็นพระ
อรหันต์ แล้วจะไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นพระอรหันต์กันทั้งหมด
เลย แล้วจะไปกราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ให้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ
เจ้ารับรองว่าเป็นพระอรหันต์ แล้วก็จะเดินไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้พระไปตักหน้า บอกไม่ต้องเข้ามาหาเรา ให้
ไปแหวะที่ป่าช้าก่อน ให้แหวะเข้าไปที่ป่าช้า

พอไปที่ป่าช้า ไปเห็นซากศพ เห็นสิ่งที่เป็นอสุภะ จิตใจมันหวั่นไหว รู้ขึ้นมาว่า
ตัวเองไม่ใช่พระอรหันต์

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้ได้ใหม่ว่าใครเป็นพระอรหันต์หรือไม่เป็น
พระอรหันต์

อนาคตังสญาณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้รู้

ฉะนั้น เวลาพระอรหันต์ที่ปฏิญาณตนกันในหมู่ของพระอรหันต์ว่าจะไปเฝ้าองค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกให้พระไปตักหน้า

บอกไม่ต้องเข้ามา ให้แวะไปที่ป่าช้าก่อน ให้แวะไปที่ป่าช้า พอเข้าไปป่าช้าปั๊บ จิตใจไป สะเทือน ไปหัวไหนที่นั่น ต่างองค์ต่างรู้หมดว่าไม่ใช่พระอรหันต์

ฉะนั้นบอกว่า เวลาสำเร็จเป็นพระอรหันต์แล้ว มันรู้จำเพาะตนแล้วสื่อสาร ไม่ได้ๆ

สื่อได้ สื่อกับผู้รู้ แต่ในปัจจุบันนี้อ้างตนกันว่ามีคุณธรรม แล้วสื่อกับใคร สื่อ กับฆราวาส ฆราวาสธรรม ฆราวาสธรรมก็แค่ถือศีล แค่มียุติศรัทธาความเชื่อ ฆราวาสธรรม

ฆราวาสจะมีวุฒิภาวะแค่ไหน จะไปรู้สัจธรรม ไปรู้ความเป็นจริง ถ้าฆราวาสจะ รู้สัจธรรมความเป็นจริง หลวงปู่ฝั้นท่านพูดบ่อย เวลาเมื่อก่อนที่หลวงปู่ฝั้นท่านลงมา กรุงเทพฯ เวลาโยมมานั่งสนทนาธรรมกันนะ องค์นั้นก็นิพพาน คนนั้นก็พูด ถึงปฏิจจสมุปบาท องค์นั้นก็พูดถึงอิทัปปัจจยตา สันกิเลสทั้งนั้นเลย

หลวงปู่ฝั้นท่านนั่งฟังเฉย เวลาท่านหันกลับมาพูดกับพระนะ “แม้แต่ผมมันยัง สละไม่ได้ แม้แต่ผมบนศีรษะมันยังสละไม่ได้ แล้วมันจะมารู้มรรคผลนิพพานมาจาก ไหน”

แต่ในสังคมของฆราวาส ในสังคมของทางวิชาการเขาศึกษากันมา เขาศึกษามา ศึกษามาทะลุปรุโปร่ง ธรรมของพระพุทธเจ้า รู้ทั้งนั้นนะ แล้วเวลาหลวงปู่ฝั้นท่านมา เทศน์ที่กรุงเทพฯ เขาก็มานั่งหน้าหลวงปู่ฝั้นนะ มาคุยธรรมะกันไง นิพพานๆ

ท่านฟังแล้ว คนที่รู้จริง ก็เหมือนเราผู้ใหญ่แล้วฟังเด็กมันคุยกันนะ ผู้ใหญ่ ทำงานผ่านมา เด็กมันเล่นกันแล้วก็มาคุยกันเรื่องการเล่นของมันนะ แล้วผู้ใหญ่ที่หนึ่ง ฟังอยู่จะขำไหม แล้วไปพูดกับเด็ก เด็กมันคุยกันประสาเด็ก แล้วผู้ใหญ่ไปคุยกับเด็ก เด็กทั้งหมดเลย เป็นกลุ่มเลย แล้วผู้ใหญ่คนเดียว ผู้ใหญ่จะแพ้เด็กหรือชนะเด็กล่ะ เด็ก มันต่อต้าน เด็กมันไม่ฟังหรอก เพราะมันคุยกันประสาเด็ก มันไม่ยอมรับหลวงปู่ฝั้น หรือ

ฉะนั้น หลวงปู่ฝั้นท่านหันมาหาพระนะ ท่านบอกว่า “แม้แต่ผมบนศีรษะเขา เขายังเสียสละไม่ได้ แล้วเขาจะสละกิเลสกันได้อย่างไร”

นี่ไง ฆราวาสธรรมๆ ฉะนั้น ผู้ที่บอกมีคุณธรรมๆ เวลาไปคุยกับฆราวาส

ฆราวาสเขาจะรู้อะไรล่ะ เขาไม่รู้หรอก มากคุยกับพระสิ มากคุยกับผู้รู้สิ ผู้รู้เขามี
เราคุยกับผู้รู้ ผู้รู้จะแจ่มแจ้งเองว่าผิดหรือถูก ถ้าผิดหรือถูกอันนั้นจะเป็นความจริง

ที่พูดมาเพราะเหตุใด

เพราะพูดที่ว่า ให้ยกเหตุนี้ขึ้นมาให้ผู้ถามได้ฟังเป็นคติใจ เพราะผู้ถามถามมา
ว่า ปฏิบัติแล้วมีคุณธรรมอย่างไร ปฏิบัติอย่างไร จะรู้เท่าอย่างไร

แล้วปฏิบัติมา เพราะเวลาถามปัญหาธรรมะ ปัญหาธรรมะ ถามตอบ มันเป็น
การชักจูงกัน การสื่อสารกันด้วยธรรม ถ้าการสื่อสารด้วยธรรม ถ้าพูดถึงการพูดแบบ
ทางโลกคือการพูดแบบลูปหน้าปะจุมุก คือการเอาอกเอาใจกัน คือมารยาท พูดด้วย
มารยาท ไม่ให้สะเทือนใจกัน นี่ทางโลกนะ เขาต้องมีมารยาท พูดสิ่งใดต้องไว้หน้ากัน

แต่ใน**ธมฺมสากัจฉา** **เอตมฺมงฺคฺลฺมุตฺตมํ** เขาจะพูดถึงว่า ถ้าสิ่งใดผิดก็
บอกว่าผิด สิ่งใดถูกก็บอกว่าถูก ถ้าสิ่งใด ถ้าเป็นอุบาย ถ้าเขาบอกปฏิบัติผิด แต่เขา
ยังไม่มีกำลังพอ ก็บอกให้เขาขยันหมั่นเพียรขึ้นไป นี่พูดถึงว่าการสนทนาธรรมเป็น
มงคลชีวิต เขาไม่มีลูปหน้าปะจุมุก

แต่โลกเขามีลูปหน้าปะจุมุกใจ ฉะนั้น ลูปหน้าปะจุมุก ฉะนั้น เวลาผู้ถามมา
โลกเขาตามกระแส ฆราวาสธรรม ผู้ที่มีคุณธรรมก็อวดเนื้ออวดตัว ไอ้คนที่ถามมานั้น
ต่อหน้ากัน “อิทัปปัจจยตา ปฏิจจสมุปบาท นิพพาน”

ผมบนศีรษะมันยังสละไม่ได้ มันยังถือศีล ศีลมันยังเข้าไม่ถึง แล้วมันไปพูดถึง
ธรรมะกัน มันพูดอะไรกันนะ

นี่เราพูดถึงกระแสสังคม ถ้าเอากระแสสังคมเป็นตัวตั้ง ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติเล็กๆ
น้อยๆ ก็มีคุณธรรมกันไปทั้งนั้นนะ

แต่ถ้าเราเอาธรรมะเป็นตัวตั้ง เวลาครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติถึงที่สุด
แห่งทุกข์ แม้แต่หนึ่งต่อหน้าพระพักตร์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ไม่
ถามๆ ถ้าถาม ถามก็คือว่าสงสัย ฉะนั้น เวลาถามมา เราก็ตอบไปตามหลัก

ฉะนั้น ผู้ถามมาบอกว่า “กระผมเข้าใจเล็กน้อย”

คำว่า “เข้าใจเล็กน้อย” คือน้อยใจ น้อยใจว่า เวลาถามหลวงพ่อกมา นั้นก็ไม่ใช่ นั้นก็ไม่ใช่

ก็เราเป็นสัตบุรุษ ไม่ใช่ก็คือไม่ใช่ สัตบุรุษมันตอบอย่างนั้นนะ

แต่ถ้ามีเหตุมีผล ไม่ใช่มันมีเหตุมีผลนี้ เพราะเราบอกว่าใช่หรือไม่ใช่ที่เราอธิบาย ถ้าอย่างนั้นมันใช่ แต่ใช่ในระดับของปุถุชน ถ้าปุถุชน ปุถุชนคือคนมีศีลมีธรรมเป็นปุถุชน แล้วถ้าคนที่ละรูป รส กลิ่น เสียงได้เป็นกัลยาณปุถุชน กัลยาณปุถุชนคือละรูป รส กลิ่น เสียง รักษาหัวใจได้ นี่เป็นกัลยาณปุถุชน

กัลยาณปุถุชนจะรักษาใจเป็นสมาธิได้ง่าย เพราะว่ามันตัดรูป รส กลิ่น เสียง รู้เท่าทันรูป รส กลิ่น เสียง แล้วเราประพฤติปฏิบัติกันเรารู้เท่าทันรูปใหม่ รู้เท่าทันรสใหม่ รู้เท่าทันกลิ่นใหม่ รู้เท่าทันเสียงใหม่

รูป รส กลิ่น เสียงเป็นปวงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร

เราไปเห็นรูป ภาวนาไปเห็นนุ่นเห็นนี้ มันก็เห็นรูป เห็นรูป รู้เท่าทันมันก็วาง พอมันวาง นี่กัลยาณปุถุชน ถ้ากัลยาณปุถุชนนะ เวลายกขึ้นสู่เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง มันจะสูโสดาปัตติมรรค ถ้าโสดาปัตติมรรคใช้ ปัญญาถูกต้องตั้งงามขึ้นไป มันก้าวเดินไป โสดาปัตติมรรคมันก็จะไปสู่โสดาปัตติผล แล้วถ้ายกขึ้นไปสู่เป็นสภิกาคามีมรรค ถ้ามันไปสิ้นสุดของกระบวนการมันก็เป็นสภิกาคามีผล ถ้ายกขึ้นไปเป็นอนาคามีมรรค อนาคามีผล อรหัตตมรรค อรหัตตผล มันเป็นขั้นเป็นตอน มันเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป นี่จิตที่มันพัฒนาขึ้นไปเป็นขั้นเป็นตอน

ฉะนั้น เวลาถามปัญหามาถึงได้ตอบไป ฉะนั้น ตอบว่า สิ่งที่ว่าผมเข้าใจ เข้าใจเล็กน้อย แต่ก็ไม่ลึกซึ้ง

ถ้าลึกซึ้งนะ มันรู้แจ้ง มันก็จะไม่ถาม พอรู้แจ้งก็จะอธิบายถึงผล

เวลาพระไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระโสณะ พระกัจจายนะ อยู่ที่ชนบทประเทศ ส่งพระโสณะ พระโสณะกว่าจะบวชเป็น ๓ ปี เพราะพระจะบวช

นะ แต่เดิมต้อง ๑๐ องค์ขึ้นไป ชนบท พระหาได้ยาก รอจนกว่าพระจะครบ ๑๐ ไง กว่า เขาจะได้บวช บวชเสร็จแล้วก็ภาวนาไปกับพระกัจจายนะ

พอพระกัจจายนะภาวนาไปเรื่อย จนถึงที่สุดได้บวช พอบวชแล้ว การที่ภาวนา นั้นสิ้นสุดแห่งทุกข์ พอสิ้นสุดแห่งทุกข์ พอบวชเสร็จแล้ว พระกัจจายนะส่งพระโสณะ ไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

พระโสณะไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัม พุทธเจ้าให้พักในวิหารเดียวกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วให้พระโสณะ บรรยายธรรม

พระโสณะบรรยายธรรม ก็เหมือนหลวงปู่มั่นชักพระที่มาปฏิบัติใน พระพุทธเจ้า ชักพระโสณะ พระโสณะตอบพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าสรรเสริญ

ก็ชักนี้แหละ ก็ให้พระโสณะแสดงธรรม สนทนาธรรมกันอยู่ในวิหารนั้น เพราะพระโสณะปฏิบัติขณะนั้น พระกัจจายนะฝากขอ ให้พระโสณะขององค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าว่า ชนบทประเทศ พระ ๑๐ องค์ในมัชฌิมาประเทศ พระ ๑๐ องค์มันหาได้ง่าย ในชนบทหาได้ยาก ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกสงฆ์แค่ ๕ องค์บวชพระได้

๒. ในชนบทประเทศมันเป็นดินแดนภูเขา รองเท้าชั้นเดียวมันใส่แล้วมัน รักษาทำไม่ได้ ขอให้รองเท้าหลายชั้น

ไปขอพรคือขอที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบัญญัติไว้ในธรรมวินัย ให้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าผ่อนผันให้

เวลาที่ว่าสื่อสารได้ๆ มันมี ในพระไตรปิฎกก็มี องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ เจ้าชักพระ ชักว่าปฏิบัติมารู้อย่างไร เห็นอย่างไร ตามความเป็นจริงอย่างไร มันจะ เป็นความจริงอย่างนี้ ผู้ที่มีหลักมีเกณฑ์มันเป็นแบบนี้

ฉะนั้น สิ่งที่เราจะรู้หรือรู้มากไม่สำคัญ สำคัญว่าให้รู้ตามความเป็นจริง สำคัญว่าสิ่งที่เรารู้มันเป็นความจริง ถ้าความจริงมันก็พัฒนาเป็นชั้นเป็นตอนขึ้นมา

ฉะนั้น สิ่งที่ว่า “กระผมที่เข้าใจนี้เล็กน้อย แต่มันไม่ลึกซึ้ง ความรู้เล็กน้อยนี้ก็ลึกซึ้งเฉพาะของมันอยู่ภายในครับ”

เฉพาะของมันก็ปัจจัยตั้งใจ ความรู้เล็กน้อยนี้ก็เฉพาะของมัน ความรู้เล็กน้อยคือเรารู้ได้แค่ไหน ใครทำความสงบของใจได้ ความสงบอันนั้นเป็นความจริง ถ้าเป็นความจริง เป็นปัจจัยตั้งของเรา

ถ้ามันสงบเข้ามา จิตสงบมันก็มีความสุข มันก็แค่นี้ ถ้ามันยกขึ้นสู่วิปัสสนา ปัญญามันเดินไป เราก็รู้ของเรา จะเล็กน้อยมันก็สำคัญในความเป็นจริงของมัน ถ้าความจริงของมัน เรารู้ได้ขนาดไหน เราพยายามขวนขวายของเรา สิ่งนี้เป็นความจริง เราเอาความจริงใจ

ฉะนั้นว่า “มันจะลึกซึ้งเฉพาะในตัวของมันจากภายใน”

ฉะนั้น สิ่งนี้เราทำของเราไป ทำให้ถูกต้อง เห็นไหม รู้ให้รู้แจ้ง รู้ให้รู้จริง ถ้ารู้แจ้ง ให้รู้จริง ให้รู้ถึง มันจะเป็นความจริง ถ้าความจริงมันก็เป็นประโยชน์กับเราไป

บอกว่า “กึ่งพุทธกาลแล้วมรรคผลนิพพานมันไม่มี กึ่งพุทธกาลแล้วพระอรหันต์ไม่มี” นี่เขาวางกันไปไง

ถ้าเราปฏิบัติแล้วไม่มีกาลไม่มีเวลา ถ้าเราทำความเป็นจริงของเรา ได้ความจริงขนาดไหน ได้ขนาดนั้น

นี่เขาบอกว่า “วันนี้ไม่รบกวนหลวงพ่อกับ ไม่มีคำถามครับ”

เพราะไม่รบกวน ไม่มีคำถาม แต่คำนิยามมา เราก็ตอบตรงนั้นไป อันนี้จบ

ถาม : เรื่อง “สงสัยในการภาวนา”

กราบนมัสการหลวงพ่อก่อน ผมมีข้อสงสัยขอรบกวนถาม แล้วต้องขอภัยด้วยครับที่รบกวนถามมาบ่อยๆ แต่ถ้าไม่ถามหลวงพ่อก่อน ผมก็ไม่รู้จะไปพียงใครเหมือนกันครับ ผมมีข้อสงสัยคือ

๑. ในการพิจารณา ผมเกิดความเห็นว่า กายไม่ใช่เรา ทุกข์ไม่ใช่เรา แต่กายและทุกข์เป็นของเรา ดังนั้นความเห็นของผมถูกต้องหรือเปล่าครับ กราบขอพระคุณ

ตอบ : ความเห็นผิด “ในการพิจารณาของผม กายไม่ใช่เรา ทุกข์ก็ไม่ใช่เรา” อ้าว! กายไม่ใช่เรา ทุกข์ก็ไม่ใช่เรา แล้วทำไมว่า “แต่กลับเห็นกายและทุกข์เป็นของเรา” ถ้าไม่ใช่เราแล้วเป็นของเราได้อย่างไรละ

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าปฏิบัติไปๆ เวลามันปล่อยไปแล้วไปสู่ความไม่รู้ ไม่รู้คือจับสิ่งใดไม่ได้เลย แล้วพอลปล่อยไป “ผู้รู้ สิ่งที่ถูกรู้โดนทำลายแล้ว มันก็เป็นปัญญา”

อันนั้นทำลายแล้วมันเหลืออะไร เราถามว่ามันเหลืออะไร

คราวนี้บอกว่า “กายก็ไม่ใช่เรา ทุกข์ก็ไม่ใช่เรา แต่กายและทุกข์เป็นของเรา”

นี่ไง มันสับสนไง มันสับสนว่าถ้ามันไม่ใช่ของเรา ไม่ใช่ของเราแล้วเหลืออะไร เหลือว่า “กายและทุกข์เป็นของเรา”

อ้าว! แล้วเหลืออะไรละ

เวลารู้ของเราไป ปัญญาของเรามันเกิดขึ้นรอบหนึ่ง เวลาปัญญามันผุดขึ้นมาหนึ่งหรือพิจารณาขึ้นมาหนึ่ง ก็เอาความรู้ขึ้นมาถาม

ให้ปฏิบัติต่อเนื่องไปนะ ให้ปฏิบัติไป ให้กลับไปพิจารณา ถ้าพิจารณาแล้ว ถ้ามันมีความสงสัยแล้วให้วางไว้ แล้วใช้ปัญญาอบรมสมาธิหรือพุทโธๆ ให้จิตมันสงบ ให้จิตมันมีกำลัง ถ้าจิตมีกำลังแล้ว พอไปพิจารณา ไปใช้ปัญญาแล้วมันจะก้าวเดิน

ถ้าจิตไม่มีกำลัง มันก็ถุ่มมันก็ไถ มันยื้อกันอยู่อย่างนี้ คือกำลังไม่พอ พอกำลังไม่พอ พิจารณาไปแล้ว พอคำตอบของเราตอบว่า เวลามันปล่อยแล้วมันเหลืออะไร มันเข้าใจอะไร มันก็เลย “กายกับทุกข์เป็นของเรา”

อ้าว! พิจารณามาให้เอาทุกข์เป็นของเราอีกหรือ

“เราพิจารณาทุกข์จนกายก็ไม่ใช่เรา ทุกข์ก็ไม่ใช่เรา ทุกข์ก็ไม่ใช่เราแล้ว แต่กายและทุกข์ก็กลับมาเป็นของเรา”

อ้าว! ทำไปทำมามันกลับถอยหลังนะ กลับถอยหลังเข้าคลอง

เราพิจารณาไปให้จิตสงบก่อน พอจิตสงบแล้วจับกายขึ้นมาพิจารณา ถ้าจับกายไม่ได้ก็จับทุกข์ก็ได้ ทุกข์อะไร ทุกข์ก็เป็นธรรม เป็นสังขธรรม ทุกข์ก็เป็นสังขธรรม จับทุกข์ จับต่าง ๆ จับแล้วพิจารณา พิจารณาแยกแยะไป ถ้าแยกแยะได้แสดงว่ากำลังเรามี

ถ้าแยกแยะไม่ได้แสดงว่ากำลังไม่พอ ต้องวางไว้ วางแล้วกลับมาทำความเข้าใจ ต้องกลับมาทำสมาธิก่อน ทำสมาธิก่อน แล้วพิจารณาไป มันปล่อยของมันไป มันพิจารณาของมันไป ถ้าพิจารณาไปได้จริง

นี่มันพิจารณาไม่ได้จริง ไอนี้มันเป็นความเข้าใจ มันเป็นความเข้าใจ มันเป็นสัญญา มันเป็นโลกียปัญญา

กายก็ไม่ใช่เรา เราก็ก็นี่ไม่ใช่เรา เราก็ก็นี่คิดหาเหตุผลได้ว่ากายนี้ไม่ใช่เรา เราหาเหตุผล กายนี้ไม่ใช่เราหรอก เราหาเหตุผลสิ เพราะอะไร เพราะมันเสื่อมสภาพ เราก็ก็นี่มันเป็นการพิจารณา เป็นการเปรียบเทียบ มันเป็นการเปรียบเทียบ มันไม่เป็นความจริง

ถ้าเป็นความจริง ขณะที่เป็นอย่างจริงนะ มันไม่มีช่องว่าง ไม่มีช่องว่าง หมายความว่า ถ้าเราทำความเข้าใจ ถ้าใจมันสงบแล้ว พอใจสงบ ใจมันไปจับ ไปจับกาย จับเวทนา จับจิต จับธรรม ใจมันทำ มันไม่มีช่องว่าง

แต่นี่มันมีช่องว่าง ช่องว่างเพราะว่า ธรรมชาติ ชาติรู้ที่อื่นหนึ่ง ชาติรู้ที่อื่นหนึ่ง ชาติรู้ที่อื่นหนึ่ง แต่ความคิดเป็นอีกอันหนึ่ง ความคิดใจ ความคิดเป็นของคู่ใจ ชาติรู้ จิต ปฏิสนธิจิต ปฏิสนธิจิตเวียนว่ายตายเกิด แต่ปฏิสนธิจิตมันมีวิญญาณในชั้น ๕ วิญญาณในชั้น ๕ ความรู้สึกนึกคิด ที่นี้ความรู้สึกนึกคิดไปเปรียบเทียบ ชั้น ๕ ไปเปรียบเทียบ มันมีช่องว่าง ชั้น ๕ นี้ไปพิจารณาใช้ใหม่ แล้วตัวจิตละ นี่ช่องว่างตรงนี้ ช่องว่างตรงนี้ พอมีช่องว่างตรงนี้ปั๊บ พิจารณาไปแล้วเราเปรียบเทียบได้ เราพิจารณาได้

แต่ขณะจิตมันสงบแล้ว ถ้าจิตเป็นคนพิจารณา มันไม่มีช่องว่าง ไม่มีช่องว่าง เพราะตัวจิตมันพิจารณาเอง ตัวจิตมันกระทำเอง ถ้าตัวจิตมันกระทำเอง มันไม่มีช่องว่าง มันพิจารณาของมัน เวลาสำรอก มันคาย มันคายที่จิตนั้น ถ้าคายที่จิตนั้นมันก็คายไม่ใช่เรา ทุกข์ไม่ใช่เรา ถ้าไม่ใช่เราก็คงไม่ใช่ของเรา ถ้าไม่ใช่ของเรา มันสลัดสิ่งใดทิ้งไป แล้วสิ่งที่เหลือมันคืออะไร ถ้ามันคืออะไร ตัวนั้นนะ

ไอนี้บอก คือเราตอบปัญหาอะไรไปก็แล้วแต่ พอโยมฟังแล้วโยมก็เอาปัญหาเราเป็นตัวตั้ง แล้วโยมก็เอาจินตนาการตีให้แตก ตีให้โจทย์แตก เพราะเวลาบอกว่า ถ้าทิ้งสิ่งที่ถูกรู้ ทิ้งผู้รู้

ทิ้งสิ่งที่ถูกรู้ ทิ้งผู้รู้ มันทิ้งแล้วมันก็ว่างเปล่า พอมันว่างเปล่า โยมก็จับต้องสิ่งใดไม่ได้ พอโยมจับต้องสิ่งใดไม่ได้ เราถึงถามว่ามันทิ้งสิ่งที่ถูกรู้ แล้วทิ้งผู้รู้ แล้วเราถามว่าเหลืออะไร เราถามว่าเหลืออะไร

พอถามว่าเหลืออะไร คราวนี้เลยตอบมาว่า “กายก็ไม่ใช่เรา ทุกข์ก็ไม่ใช่เรา แต่กายและทุกข์เป็นของเรา”

นี่เหลือของเราตรงนี้ไง มันชัดๆ มันชัดๆ คือว่า ก็เอาที่เราตอบไปพิจารณา เอาที่เราตอบไปพิจารณา มันเป็นของคนอื่นนะ มันเป็นคนอื่น มันไม่ใช่ของของเรา

ถ้าเป็นของของเรา เราต้องทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจมันสงบแล้ว ใจมันสงบ นี่ใจสงบ เรายังว่า คนที่ปฏิบัติดีนะ จิตต้องเป็นสมาธิ พอจิตเป็นสมาธิ เรารำพึงไป ตัวจิตนี้มันรำพึงไปแล้วมันเห็น มันเห็น มันสะท้อนหัวใจมาก มันสะท้อนหัวใจมาก มันสะท้อนหัวใจ มันสะท้อนกิเลส

แต่ถ้ามันไม่สะท้อนหัวใจ มันเป็นสัญญาทั้งนั้น มันเป็นจินตนาการทั้งนั้น ถ้ามันเป็นจินตนาการ มันเป็นจินตนาการทั้งนั้น มันไม่เป็นความจริง

ถ้าเป็นความจริงมันจะเป็นอย่างนี้ มันจะลุ่มลุกคลุกคลานอยู่อย่างนี้ มันไปตะครุบเงา มันเป็นเงา มันไม่ใช่ความจริง เพราะเป็นเงา เพราะคำถามเขามันชัด ชัดที่ว่า “ทุกข์ก็ไม่ใช่เรา กายก็ไม่ใช่เรา แต่กายและทุกข์เป็นของเรา” ถ้ามันพิจารณาไป

มันไม่เป็นแบบนี้ ถ้าคนพิจารณาจริง ถ้ามันพิจารณากาย มันปล่อยกาย กายเป็นกาย จิตเป็นจิต แล้วมันปล่อยไปแล้วถ้ามันเหลือ มันไม่พูดอย่างนี้ เพราะอะไร เพราะคราวนี้เอากายกับเอาทุกข์

กายมันคือธาตุ ทุกข์คือสิ่งที่ทนไม่ได้ ทุกข์นี่คืออารมณ์ ไปบอกทุกข์นี่คืออารมณ์ อารมณ์เวลามันทุกข์นี่มันทุกข์มากเลย อารมณ์ที่ไปยึดอะไรมันจะทุกข์มากเลย แล้วนี่ไปเอากาย เอาทุกข์มาเป็นของเรา มันฟ้องเลยว่าสิ่งนี้มันตะครุบเงา มันเป็นเรื่องเงาๆ ทั้งนั้นเลย มันไม่เป็นเรื่องสัจธรรมเลย ไม่มีเรื่องอะไรเป็นความจริงเลย ถ้าไม่มีเรื่องอะไรเป็นความจริง มันปฏิบัติไปมันก็จะเป็นเรื่องโลกๆ

เมื่อ ๒ วันนี่เทศน์เรื่อง “ปิดตาตีหม้อ” อันนี้ก็เหมือนกัน ตอนนี่เราจะปิดตา ปิดตาแล้วตาบอดคลำช้าง แล้วเราจะมาคุยกันไง คนถามก็ปิดตาถามมา เพราะว่ากิเลสมันปิดตา ไอ้คนตอบมันก็ตอบแต่ตามตัวอักษรที่เขียนมา ทีนี้ก็เลยกลายเป็นตาบอดคลำช้างกัน ตาบอดคลำช้างกัน คลำไปแล้ว ถ้าหากก็ อ้อ! ช้างมันกลมๆ อย่างนี้ ไปคลำถึงหาง อ้อ! ช้างมันมีขนอย่างนี้

ปิดตาตีหม้อ ตาบอดคลำช้าง ตาบอดคลำช้างมันไม่เป็นความจริง ทีนี้พอปฏิบัติไปนี่ว่ามันจะเป็นความจริงนะ มันกลับไม่เป็นความจริง ถ้ากลับไม่เป็นความจริงแล้วปล่อยแล้ว ถ้าปฏิบัติไปมันก็จะฟันเฟือไปเรื่อย

กลับมาทำความสงบของใจให้ได้ ถ้าเราปฏิบัติไปนะ แล้วมีปัญหาะ เราพยายามกลับมาทำความสงบของใจ ถ้าใจสงบแล้ว ศีล สมาธิ ปัญญา ถ้าเกิดปัญญามันจะเกิดภาวนามยปัญญา

อันนี้เกิดปัญญา เกิดจินตนาการ เกิดการคาดหมาย เพราะเวลาว่าทุกข์ สิ่งที่เราทุกข์ สิ่งต่างๆ มันเป็นเรื่องตะครุบเงาทั้งนั้น มันไม่ใช่ มันไม่ใช่ ถ้ามันไม่ใช่แล้วทบทวนใหม่เลย สิ่งที่ถามมาๆ นี่จบ จบแล้ว

เขาเขียนว่า “ผมมีข้อสงสัยจะกราบถามหลวงพ่อกับ ขออภัยที่รบกวนถามมาบ่อยๆ

รบกวนถามมาบ่อยๆ สิ่งนี้เราก็เห็นใจ เห็นใจว่า เวลาผู้ที่ประพฤติปฏิบัติหาครูบาอาจารย์นี้หาแสนยาก เพราะเวลาไปหาครูบาอาจารย์ นี้ฆราวาสธรรม เขาสอนธรรมะกัน เขาสอนธรรมะกันก็มีวุฒิภาวะเหมือนกัน เขาก็ชักจูงกันไป แล้วเป็นกระแสสังคม คนที่ภาวนาอย่างนี้ได้เยอะ เพราะทุกคนแบกทุกข์ ในโลกนี้ทุกคนมีแต่ความทุกข์ ในโลกนี้ทุกคนอยากจะมีความสุข ทุกคนอยากจะทำประพฤติปฏิบัติธรรม ทุกคนอยากมีคุณธรรม แล้วก็ประพฤติปฏิบัติกันด้วยจินตนาการ พอด้วยจินตนาการ กระแสสังคมไม่ทำกันอย่างนั้นนะ แล้วก็เอาความรู้สึกอย่างนั้นรับรองกัน รับรองกันเพราะอะไร เพราะมันเสียงส่วนใหญ่ไง ใครๆ ก็ทำได้แค่นั้น ใครๆ ก็ทำได้แค่นั้น ก็ว่าสิ่งที่ทำแค่นั้นนะคือความจริง

แต่เวลาเราประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริง ใ้อสิ่งนั้นมันเป็นหญ้าปากคอก มันเป็นเรื่องต้นคนที่หัดประพฤติปฏิบัติเท่านั้น

คนเรามีความทุกข์ๆ เวลามาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันได้ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าชโลมใจ มันก็ผ่อนคลาย มันก็ผ่อนคลาย มันก็มีที่พึ่ง แค่นี้

ถ้าแค่นี้ เขาบอกว่า อย่างนี้ดูถูกธรรมะของพระพุทธเจ้า

ไม่ใช่ ไม่ใช่ สิ่งที่เรามาศึกษากัน เรามีวุฒิภาวะแค่นี้ เราก็ได้ใช้สอย เหมือนที่หลวงตาท่านว่าไง ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเหมือนห้างสรรพสินค้า ในห้างสรรพสินค้า ดูสินค้าในห้างสรรพสินค้าสิ มันมีเยอะแยะไปหมดเลย ใ้อเราเข้าไป ไปเดินตากแอร์กันแล้วก็กลับ ก็มันทุกข์ร้อนมา ก็เข้าไปได้ตากแอร์ ตากแอร์แล้วก็กลับ ไม่มีอะไรเป็นสมบัติของเราเลย

แต่เวลาครูบาอาจารย์ท่านสอน เห็นไหม ในห้างสรรพสินค้ามันมีเพชรนิลจินดา มันมีสินค้าที่มีคุณภาพเยอะแยะไปหมดเลย ฉะนั้น เวลามาฟังครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์ท่านสอน ท่านสอนอย่างนี้ ธรรมะมันหลากหลาย หลากหลายมาก

แต่ถ้าเราอยู่ในสังคม ตามกระแสสังคมที่ฆราวาสที่เขาสั่งสอนกันๆ เขาก็สั่งสอนแค่นี้ พอเข้าไปศึกษานะ ใครทุกข์ยากมานะ ปลอดภัยโลมกัน

อย่างนี้ไม่ต้องปฏิบัติธรรมก็ได้ ดูลิ เวลาเขาเข้าทรงทรงเจ้า เขาทรงเจ้ากันนะ “ลูกข้างมีความทุกข์มาก” เวลาเขาไปทรงเจ้า มันบ้วนน้ำหมากที่เดียวเท่านั้นนะ โอ้ย! หายทุกข์ กลับบ้านยิ้มแย้มแจ่มใส ได้เดียวเดียว เดียวก็ทุกข์ต่อ มันไม่ได้แก้อะไรเลย มันไม่ได้แก้อะไรเลย

นี่ก็เหมือนกัน ฆราวาสธรรม ไปก็ไปสรรเสริญกัน ไปปลอบประโลมกัน ไปพูดกันให้ตัวเองแค่บรรเทาทุกข์ ก็แค่นั้นนะ แล้วถ้าเอากระแสสังคมอย่างนั้นเป็นหลัก มันก็เป็นหลักใช้ใหม่

ที่เราพูดๆ เพราะเราเห็นกระแสสังคมเป็นแบบนั้น ฉะนั้น เวลาใครปฏิบัติ เวลาปฏิบัติแล้วมีเหตุมีผลเขียนมาถาม เราเห็นใจ เพราะเราบวชใหม่ๆ เราก็เป็นแบบนี้ หากครูหาอาจารย์นี้แสนยาก แล้วที่ครูหาอาจารย์ที่เราไปหา พูดภาษาตรงๆ เราเลยละ ตัวเองไม่รู้ก็ไม่ยอมรับว่าไม่รู้ อวดสอน แล้วเราบวชใหม่ๆ มันผ้าขาวง ก็คิดว่าพระไม่โกหก พระคงจะพูดจริง เขาสอนอะไรก็เชื่อ

โกหกทั้งนั้น โกหกทั้งนั้น โกหกเพราะอะไร โกหกเพราะเวลามาภาวนา เปรียบเทียบแล้ว พอภาวนาเป็น มันไม่เป็นอย่างที่เขาพูดเลย แล้วที่เขาพูด เขาพูดมา เขาสอนเรามาอย่างนั้นทั้งนั้นเลย แล้วก็เชื่อเขาเนะ เมื่อก่อนภาวนายังไม่เป็นก็ต้องเชื่อไปก่อนเพราะเราไม่มีอะไรเปรียบเทียบ

แต่พอมาปฏิบัติเข้า พอมันชกเป็นนะ เออ! ความจริงมันเป็นแบบนี้ สิ่งที่เราได้รับการชี้เข้ามาแต่ต้นมันไม่มีอะไรจริงเลย แล้วไม่มีอะไรจริง คนที่ชี้ให้เราก็เป็นพระทั้งนั้นนะที่ชี้เข้ามา เพราะเราบวชพระ บวชเป็นพระแล้ว แล้วเที่ยวรูดงค์ไปก็ไปเจอพระ ก็ธรรมดานะ ประสาเรา วัยรุ่นเจอวัยรุ่นใช้ใหม่ เราเจอพระที่ว่าสื่อสารได้ใช้ใหม่ ไม่กล้าเข้าหาครูบาอาจารย์ผู้ใหญ่ เพราะท่านเป็นผู้ใหญ่ กลัวเข้าไปแล้วมันจะโดน มันก็กลัวว่าอย่างนั้นเถอะ

ถ้าคุยกันได้ก็คุยกัน แต่พอเราปฏิบัติไปๆ มันไม่จริงเลย นี่ขนาดพระนะ แล้วฆราวาสสอนธรรมมันจะขนาดไหน แล้วฆราวาสสอนธรรมมันเป็นกระแสสังคม มัน

เป็นแบบนี้ พอเป็นแบบนี้ ที่ว่า “ขอภัยที่มารบกวนหลวงพ่อก่อน ถ้าไม่ถามหลวงพ่อก็คงไม่รู้จะไปถามใคร”

ไอ้ข้อนี้ เราก็มีความเห็นอย่างนี้เหมือนกัน คนที่ปฏิบัติมาเหมือนข้อแรก เขาถามมาๆ เราก็ตอบ เพราะอะไร เพราะเราถือว่าเราตอบเพื่อสัจจะ เพื่อหลักความจริง เอาความจริงว่ากัน

ฉะนั้น เขาบอกรู้ได้เล็กๆ น้อยๆ

เล็กน้อยก็ดูดีภาวะเรามีเท่านี้ ถ้ามีเท่านี้ เราต้องขยันหมั่นเพียร เราต้องพยายามมีความวิริยะ มีความอุตสาหะ พยายามทำของเรา ถ้าเรารู้จริงของเราขึ้นมา มันเป็นความจริง

แต่ถ้าเรารู้จำ เราศึกษาค้นคว้า ที่เราศึกษากันมันเป็นวิชาการ มันเป็นสุดมย ปัญญา ปัญญาการศึกษาเล่าเรียน มันไม่ใช่ปัญญาเกิดจากการปฏิบัติ ปัญญาเกิดจากสัจธรรม ถ้าเกิดจากสัจธรรม มันก็ต้องมีคนที่ผ่านมาประสบการณ์มาแล้วท่านจะบอกเราได้ เราถึงพอใจที่จะตอบ

ที่นี้พอใจที่จะตอบแล้ว พอตอบไปแล้ว เพราะคำถามคำนี้มันต่อเนื่องกันมา ๓ หน หนแรกคือว่า ปฏิบัติไปแล้ว ปฏิบัติ พิจารณาไปแล้วไปจบลงที่ความไม่รู้ นั่นคืออวิชชา

เราบอกไม่รู้คืออวิชชา

ก็บอกว่า “ปฏิบัติไปแล้ว สิ่งที่ถูกรู้ ทั้งทั้งสิ่งที่ถูกรู้ ทำลายทั้งผู้รู้แล้ว”

แล้วมันเหลืออะไร เห็นไหม เราถามว่ามันเหลืออะไร ที่บอกว่า ถ้าพิจารณาไปแล้วมันเป็นสิ่งที่ความไม่รู้ นั่นคืออวิชชา

เขาบอกว่า “ทั้งผู้รู้ สิ่งที่ถูกรู้”

อ้าว! เราบอกสิ่งที่ถูกรู้แล้วมันเหลืออะไร ถ้าไม่รู้ก็เป็นอวิชชา ถ้ารู้ก็ไม่มีเหตุมีผล

วันนี้มาเลย “กายก็ไม่ใช่เรา ทุกข์ก็ไม่ใช่เรา แล้วกายกับทุกข์กลับมาเป็นเรา”
คืออยากจะมีเหตุผลนะ

ที่แรกไปที่ผู้รู้ก็ไม่มีเหตุผล ไปที่ไม่รู้ใช้ใหม่ ก็ไม่มีเหตุผล ถึงทั้งผู้รู้แล้วก็ไม่มี
เหตุผล คราวนี้จะมีเหตุผล มันก็กลับไม่มีเหตุผล เห็นใหม่ ถ้าเราไม่มีประสบการณ์ ไม่
มีความเป็นจริง เวลามันพูดไปแล้วมันไม่มีเหตุผล

ธมฺมสากัจฉา เอตมฺมงฺคฺลมฺตฺตมํ ถ้าผู้ที่ปฏิบัติรู้จริงเวลาพูดไปมันจะ
เป็นความจริง มันเห็นจริงมันก็พูดได้ตามความเป็นจริง

แต่เราไม่เห็นจริง เราเห็นโดยจินตนาการ เราเห็นโดยการคาดหมาย เราเห็นโดย
การที่ว่าถามหลวงพ่อกว่า หลวงพ่อตอบมาก็เอาคำพูดหลวงพ่อเป็นตัวตั้ง แล้วเราก็ใช้
ปัญญาเราแยกแยะ ปัญญาเราพิจารณา แล้วผลออกมาก็เป็นแบบที่คำถามมานี้ไง “กาย
และทุกข์กลับมาเป็นเรา กลับมาเป็นเรา”

เป็นเราไม่ได้ เป็นเราไม่ได้ เวลาคำว่า “เป็นเรา” สิ่งที่เป็นเราคือสมมุติ ถ้ายังมี
มีสมมุติบัญญัติอยู่ มีสมมุติบัญญัติอยู่ มันตกอยู่ที่ใต้กฎของอนิจจังทั้งหมด สิ่งที่เป็น
อนิจจังคือความไม่จริง

สรรพสิ่งในโลกนี้ตกอยู่ที่ใต้กฎของอนิจจัง ในโลกนี้ทุกอย่างไม่มีสิ่งใดคงที่เลย
แล้วถ้ามันเป็นกาย กายเป็นเรา ทุกข์เป็นเรา มันก็กลับไปสู่สิ่งที่เป็นอนิจจัง สิ่งที่เป็น
อนิจจัง เห็นใหม่ มันรู้ไม่แจ้ง

การรู้ไม่แจ้ง วางไว้ ต้องวางนะ วางแล้วกลับมาทำความเข้าใจ วางแล้ว
กลับมาทำสมาธิ ถ้าทำสมาธิ ทำสมาธิให้แข็งแรง ให้มีกำลัง แล้วกลับไปพิจารณาใหม่
จะพิจารณาอย่างไรก็ได้ สติปัฏฐาน ๔ กาย เวทนา จิต ธรรม พิจารณาอย่างไรก็ได้
แล้วขยันหมั่นเพียรทำของเราไป แล้วถ้ามันรู้แจ้งขึ้นมา มันรู้แจ้งมันจะรู้ขึ้นมาจาก
ภายใน มันรู้แจ้งนะ

เวลาพิจารณาไป ถ้าเป็นตหังคปหานมันก็ปล่อย ปล่อยนะ ปล่อยด้วยปัญญา
จะมีความสุข ถ้าพูดถึงเวลาผู้ถาม เวลาปฏิบัติมามันก็ต้องมีรสของธรรม รสของ
ความสุข รสของความพอใจ แต่รสของธรรมคือผลตอบแทนจากความวิริยะ ความ

อุตสาหะ ความเพียร อันนั้นเวลาปล่อยวางมันว่าง มีความสุขมาก แต่ความสุขอย่างนี้
ความสุขที่มันยังเจือสมุทัย ยังเจือด้วยตัวตนของเรา มันก็พัฒนามาเรื่อยๆ

ถ้าถึงที่สุดแล้ว อย่างที่เราพูด กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ มัน
ปล่อยหมดแล้ว แล้วมันเหลืออะไร ถ้ามันเหลืออย่างนั้นนะ รู้จริง มันเหลืออกุปปิธรรม

ถ้าเหลืออกุปปิธรรม เตียวคราวหน้าคำถามจะมาเลยนะ “อกุปปิธรรมมันจะ
เป็นอย่างนี้หลวงพ่อก” เตียวจะเขียนอกุปปิธรรมมาอีก เพราะเราตอบ ตอบแล้วเขาก็
เอาคำที่เราตอบกลับมาถามอีก

ถ้ามันเหลือ มันเหลือสังขารม สังขารม นี้เขาให้ชื่อไป เขาให้ชื่อ อย่างเช่น
หลวงตาท่านพูด คำว่า “นิพพานะ” ก็คือชื่อ “พระอรหันต์” ก็คือชื่อ ชื่อว่าเป็นพระ
อรหันต์ก็ยังเป็นสมมุติอยู่ ชื่อ เป็นชื่อ เป็นปุณหมายบายทางที่จะสื่อกันได้ แต่ถ้ามันถึง
ที่สุดแล้วมันพ้น มันวิมุตติ มันพ้นจากสมมุติบัญญัติไป แต่พระพุทธเจ้าก็สมมุติขึ้นมา
สมมุติขึ้นมาว่านิพพาน เราก็นิพพานมาตั้งแล้วก็จินตนาการ นิพพานของใครล่ะ
อันนี้ก็ตีความกันไป

แต่ถ้าเป็นความจริงแล้ว นิพพานมันเป็นชื่อที่ว่าเราไปถึง
เป้าหมายนั้น แต่สิ่งที่เหลือก็อกุปปิธรรมไป อกุปปิธรรม อฐานะที่ไม่
เป็นอนิจจังไป ที่ไม่แปรสภาพไป ไม่เปลี่ยนแปลงไป ไม่อยู่ในกฎของไตร
ลักษณ์ไป ไม่อยู่ในกฎของธรรมชาติไป มันพ้นออกไปจากธรรมชาติ มัน
พ้นอย่างไร นี่ไป อกุปปิธรรม

แล้วอกุปปิธรรมเป็นอย่างไร

อกุปปิธรรมมันอยู่ในธัมมจักขุ บอกไว้เลย เตียวจะเขียนมาอีก ในธัมมจักขุ
อกุปปิธรรม อกุปปิธรรมอยู่ในธัมมจักขุ พระพุทธเจ้าเทศน์ธัมมจักขุ เห็นไหม ถ้าอกุปปิ
ธรรม สิ่งที่ว่า **สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา** นี้อกุปปิธรรม

เวลาพระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรม ท่านบอกนั้นนะอกุปปิธรรม
อฐานะที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง มันอยู่ตั้งแต่ปฐมเทศนาเลยนะ อกุปปิธรรม อกุปปิธรรม

สิ่งที่ปฏิบัติผิดปฏิบัติถูกมันอยู่ในธรรมจักรฯ เลย แล้วถ้าปฏิบัติถูก ถ้าถึงที่สุดแล้วมันจะเป็นอนุปปชธรรม นี่พระพุทธเจ้าแยกไว้เลย แล้วเป็นจริงเลย แล้วนี่พูดถึงปฐมเทศนาเลยนะ นี่เริ่มต้นพระพุทธเจ้าวางศาสนาเลย

แล้วพอผู้ที่ปฏิบัติมาก ตรงนี้ท่านจะว่าอันนี้เป็นอนุปปชธรรม อันนี้เป็นอนุปปชธรรม มันจะมีไปอีกในสุดตันตปิฎก มันจะมีไปอีกเรื่อยๆ จนไปถึงที่ว่า จิตเดิมแท้ที่ฝังใส จิตเดิมแท้หมองไปด้วยอุปกิเลส จิตเดิมแท้ฝังใส จิตเดิมแท้เป็นผู้ข้ามพ้นกิเลส นี่ก็ไม่เข้าใจ ไอ้คนที่ไปจับประเด็นมากก็มาได้เถียงกัน

แต่ผู้ที่ปฏิบัตินะ แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่นั่งอยู่ต่อหน้าก็ไม่ถาม มันจะเข้าใจหมด มันเข้าใจสิ่งนี้หมด

จะนั่น สิ่ง que เข้าใจแล้ว ที่ถามปัญหา มา เราก็ตอบ ตอบเพราะเหตุนี้แหละ ตอบเพราะว่าคนที่ตอบมันหายาก

หลวงตาท่านจะออกประพจน์ปฏิบัติครั้งแรก ท่านจบมหา ท่านตั้งสัจจะไว้ตั้งแต่ที่แรกว่า ถ้าจบมหาแล้วจะออกปฏิบัติ ขณะที่การศึกษาก็ศึกษาหมด เข้าใจหมด เริ่มต้นอ่านประวัติพระพุทธเจ้า อ่านพุทธประวัติ อ่านแล้วก็อยากไปสวรรค์ พอมาศึกษาแล้ว สวรรค์ยังเวียนว่ายตายเกิด

เห็นไหม เริ่มต้นปฏิบัติ อ่านมากก็อยากไปสวรรค์ เพราะเราศึกษาธรรมะแล้ว โอโฮ! เทวดา อินทร์ พรหมเขามีความสุขของเขา เราก็อยากไปสวรรค์ แต่พอศึกษาลึกซึ้งเข้าไป สวรรค์ก็ต้องเวียนว่ายตายเกิด ก็อยากจะไปนิพพาน พออยากจะไปนิพพาน ก็อยากจะไป แล้วมันใจว่ามี แต่เวลาจะออกปฏิบัติมันกลับสงสัย กลับลังเล ถึงได้ปฏิญาณตนใจ “ถ้ามีผู้หนึ่งผู้ใดชี้ทางให้ เราจะฝากชีวิตไว้กับผู้นั้น”

ก็ระลึกถึงหลวงปู่มั่น พอไปหาหลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นท่านถึงได้ถามใจ “มหา มหาจะไปนิพพานใช่ไหม” ท่านอธิบายเลย “นิพพานมันไม่ได้อยู่ที่ไหน ไม่ได้อยู่ที่วัตถุ ธาตุต่างๆ นิพพานมันอยู่ในใจ”

ทั้งๆ ที่ศึกษามานะ ศึกษาเนี่ยมันศึกษาทางวิชาการมา แต่เราคิดไม่ถึง เราคิดไม่ถึง เราคิดเป็นทางวิชาการ เราก็คิดอย่างทางวิทยาศาสตร์ โอ้โฮ! มันจะต้องมหัศจรรย์ไปหมดเลย แต่หลวงปู่มันหักกลับเลย หักกลับมาอยู่ที่ใจ

หักกลับมาอยู่ที่ใจ แล้วใจอยู่ที่ไหนล่ะ จะหาใจอย่างไรล่ะ ก็เริ่มต้นหัดพุทโธ จิตทรงจิตเสื่อม มันร้อยแปด

นี่พูดถึงถ้าขนาดว่าศึกษามาขนาดไหนแล้วมันยังคิดไม่ถึง ฉะนั้น เวลาถ้าปฏิบัติ เวลาการศึกษา เห็นใหม่ แล้วคิดดูสิ ขนาดในวงปฏิบัติเรายังยังคาดไม่ได้ นี่ก็ไม่ได้ แล้วขนาดพระที่ศึกษามาทางวิชาการเขาศึกษามาไว้เผยแผ่ธรรม แต่เขาไม่ปฏิบัติ เพราะเขาเผยแผ่คืออยากจะสอนคนอื่น แต่เขาไม่สอนตน

เวลาศึกษาธรรมะ อยากจะเผยแผ่ธรรม ธรรมทูต ไปสอนคนอื่นทั้งนั้นนะ ทำไมไม่สอนตน แต่เวลาหลวงตาท่านจบมหาแล้วท่านไปหาหลวงปู่มัน ท่านเข้าป่า ท่านสอนตน ท่านเอาตนให้ได้ พอท่านเอาตนให้ได้ปั๊บ ตอนนี่ท่านสร้างประโยชน์มหาศาลเลย

แต่นี้เราศึกษามาทางปริยัติ ศึกษามาแล้วเราจะเผยแผ่ๆ จะสอนคนอื่นหมดเลย จะสอนคนอื่น จะเผยแผ่ธรรม จะเอาธรรมะไปเผยแผ่หมดเลย แต่ตัวเองไม่รู้อะไรเลย ไม่รู้อะไรเลย รู้ว่าธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะไม่รู้จักสมาธิ ไม่รู้จักใจของตัว ไม่รู้จักกุปกรรม อกุปกรรม ไม่รู้จักอะไรทั้งสิ้น รู้จักแต่ชื่อ รู้จักแต่ตำรา เพราะกุปกรรม อกุปกรรม พระทุกคนต้องได้สวด สวดธัมมจักขุ มันก็บ่นทุกวันนี้ เพราะมันอยู่ในธัมมจักขุ ถ้าสวดธัมมจักขุ กุปกรรม อกุปกรรม ก็สวดอยู่ทุกวัน ท่องอยู่ทุกวัน แล้วรู้อะไร ท่องอยู่ทุกวันเลย แล้วรู้อะไร แล้วนี่ศึกษาทุกวัน แล้วรู้อะไร

นี่ก็เหมือนกัน ปฏิบัติไปๆ เราจะบอกว่า รู้ไม่ถึง รู้ไม่แจ้ง ถ้ารู้ไม่ถึง รู้ไม่แจ้ง ก็รู้ตามทางวิชาการ รู้ไม่ถึง รู้ไม่แจ้ง มันก็รู้ตามกระแสสังคม แล้ววุฒิภาวะมันอ่อนแอมาก อ่อนแอมาก แค่ว่างๆ ว่างๆ

ว่างๆ เราทำแผลอยู่ มันก็ว่าง อ้าว! คนหนึ่งสบายใจๆ ก็ว่าง แค่นี้แหละ ก็เอาแค่นี้ อันนี้มันอารมณ์ของปุถุชนทั้งนั้น มันไม่เกี่ยวเลย ยังทำสมาธิไม่เป็น ยังไม่มีพื้นฐานอะไรเลย แล้วพอฟุดอย่างนี้ปั๊บ “โอ้โฮ! อัตตกิลมถานุโยค คุยกับพระป่านี่ลำบาก อะไรๆ ก็ต้องชดุงค์ อะไรก็ต้องเข้าป่า โอ้โฮ! วุ่นวายมากเลย เราไปทัศนศึกษารอบโลกกันดีกว่า จะเผยแพร่ธรรมกัน” มันก็เรื่องกระแสสังคม มันไม่เอาจริงเอาจังกัน ถ้าเอาจริงเอาจังกันมันก็มีปัญหาขึ้นมา

นี่พุดถึงว่า เพราะว่าคำถาม ๒ คำถามที่แล้วยังดีกว่านี้ เพราะคำถามนี้มันอ่านแล้วมันรับไม่ได้ “กายไม่ใช่เรา ทุกข์ไม่ใช่เรา แต่กายและทุกข์เป็นของเรา”

มันงูกินหาง มันกลับหัวกลับหาง “กายนี้ไม่ใช่เรา ทุกข์นี้ไม่ใช่เราแล้ว แต่ทุกข์กลับเป็นของเรา”

อ้าว! เราทุกข์เรายาก เรายรักษาตัวเราหายแล้ว เรากลับไปเป็นทุกข์ เรากลับไปเจ็บป่วยอีกได้อย่างไร อ้าว! เราเจ็บไข้ได้ป่วยไข้ไหม เรายักษาเราหายแล้ว แต่เรากลับไปป่วยอีกอย่างเก่า

“ก็กายก็ไม่ใช่เรา ทุกข์ก็ไม่ใช่เรา แต่กายกับทุกข์กลับมาเป็นของเรา”

อ้าว! รักษาตัวเองหายหมดแล้ว แล้วกลับไปป่วยอย่างเดิม แล้วมันหายได้อย่างไรล่ะ คนหายแล้วมันก็ต้องไม่ป่วยสิ ไอนี่รักษาหายหมดแล้ว “กายก็ไม่ใช่เรา ทุกข์ก็ไม่ใช่เรา แต่กายกับทุกข์กลับมาเป็นของเรา” แย่มาก แย่มากๆ เลย

จะนั่น ตั้งสตินะ อย่าเพิ่งเขียนมาถาม ตั้งสติ อย่าเพิ่งเขียนมาถาม แล้วทำความเข้าใจให้ดีขึ้น แล้วพิจารณาใหม่ พิจารณาซ้าๆ ทบทวนซ้าๆ ไม่ต้องรีบร้อน อย่ารีบร้อน อย่าด่วน อย่ารีบร้อน อย่าด่วนได้ เขาเรียกว่ามั่งง่าย คนมั่งง่ายจะทุกข์จะยาก

คนที่มีความเพียร มีความวิริยะ มีความอดุทธสาหะ ผู้นี้จะทำสิ่งใดจะประสบความสำเร็จ เพราะเขามีความเพียร ความวิริยะ ความอดุทธสาหะ

คนเรามั่งง่าย จีบจืด อยากร่วนได้ ขายก่อนซื้อ ยังไม่มีสิ่งใดเลย จะขายก่อนแล้ว

ซื้อก่อน ซื้อมาแล้วมาทำธุรกิจ ซื้อมาแล้วมาจัดการให้ดีแล้วค่อยขาย เราซื้อ
สินค้านั้น เรามีสิ่งใดแล้วค่อยขาย ปฏิบัติมาให้มันชัดเจนขึ้นมาแล้วมันถึงได้มีผล

ไอนี้จะขายก่อนซื้อ มักง่าย แล้วจะไม่ได้สิ่งใดเป็นสัจจะ

ให้มีความขยันหมั่นเพียร อย่าด่วนได้ อย่ามักง่าย ตั้งใจ แล้วค่อยๆ ทำไป
เราทำอย่างนี้เรามีประโยชน์แล้ว เราตั้งใจแล้ว เราปฏิบัติธรรม เราเห็นคุณค่าของชีวิต
แล้ว ชีวิตของเรามีค่าแล้ว เราถึงได้มาประพฤติปฏิบัติ แล้วเราทำแล้วเราอย่ามักง่าย
อย่าด่วนได้ อย่าทำเอาแต่ใจตัว ปฏิบัติธรรมให้มันสมควรแก่ธรรม อย่าเชื่อ อย่าเชื่อ
เรา อย่าเชื่อต่างๆ ให้ปฏิบัติตามความเป็นจริงเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติ เอวัง